

Bas - gennemgang, oplæg og slutninger

Grundprincip: spring kun til og fra akkordtone, dernæst trinvis eller kromatisk gennemgang

C G Em

Bliv på grundtone på 3-slaget, i hvert fald i starten af sangen.

Spring til terts, trinvis gennemgang til næste akkords grundtone.

Spring ned til kvint, kromatisk gennemgang op til næste akkords grundtone.

Den melodiske bevægelse bruges altså til at "pege" på næste akkords grundtone

C G

En løsning der ikke peger særlig godt.

C G

En særlig god løsning: dobbelt-bevægelse - bassen bevæger sig grundtonemæssigt nedad, mens gennemgangen modsat bevæger sig opad.

C Am Dm

Brug # ved kromatisk opad

Brug b ved kromatisk nedad

En typisk kromatikfejl:

C F

Motown-klicheen - når man skal tilbage til samme grundtone

Brug 6'eren som gennemgang fra kvint til grundtone - ved dur-akkord.

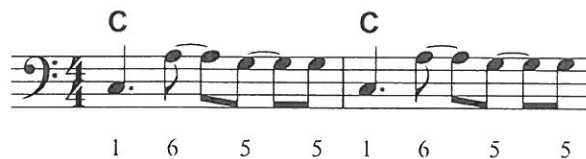

Brug 7'eren som gennemgang fra kvint til grundtone - ved mol-akkord.

Inspireret af Motown-bassisten James Jamersons basgange i fx "Can't Help Myself"
Samme figur anvendes fx i Whams "Wake Me Up Before You Go-Go"

Figuren kan også bruges til oktav-forlægning

I "Knock On Wood" springer bassisten direkte op til 6'eren - som et slags forudhold til kvinten. Også en mulighed.

Særlige akkorder

Ved sus-akkord: undgå både terts og kvart som akkord-toner - dermed er kun kvinten tilbage.

Ved 11'er-akkord: Undgå 7, 9 og 11 - brug kvint og evt. terts.

Ved 7'er-akkord: undgå at springe til septim. Brug hellere udvidelsen som Motown-klicheen: som gennemgang mellem kvint og oktav.

Mere udsmykning

Brug oktav eller kvint (eller begge dele) til at lave bevægelse omkring 3-slaget.
Tertser er til gengæld ikke helt så bassist-agtige...

Bas-oplæg

Pumpeoplæg: akkord-grundtonen
gentages på 8.-dele.

Pumpe-oplæg med gennemgang

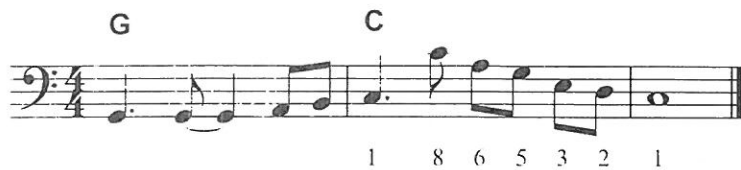

Gennemgang på 4.-dele: "walking bass"

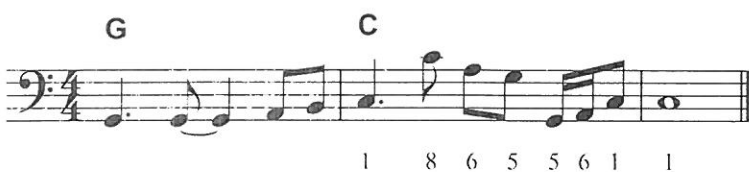

Modrytmisk oplæg - her offbeat.
Kan også have melodisk bevægelse.

Afslutninger - a la Jamerson

Bassen springer op til oktav - bruger 6'eren som gennemgang ned til kvint osv. ned til afsluttende grundtone.

Og her med endnu en Motown-kliche - først nedad så opad.

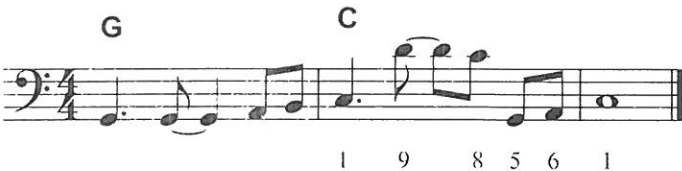

Også fin med to gange opad.

Ved mol-akkord bruger man 7'eren i stedet for.

Det "frække" forudhold

Spring til 9'eren - forudhold der oploses ned til oktaven

Samme ide - bare med 6'eren (Ligesom "Knock On Wood")

En helt enkel løsning: lang tone frem mod slutmarkering

BAS

En af bassens vigtigste funktioner er at tydeliggøre nummerets akkordgang – bassen skal altså som udgangspunkt spille akkordernes grundtoner.

Standardbas - Two-beat

I de fleste rock/pop-numre har bassen to hovedbetoninger i takten: 1-slaget og 3-slaget – resten af tonerne er typisk udsmykning og forberedelse af disse taktpositioner, fx:

Både 1-slaget og 3-slaget kan være liftet – det er dog langt det mest almindelige at det er 3-slaget. Selv om de er liftede, er de stadig lige betonedede.

Gennemgang

Forberedelsestonerne i slutningen af takten kan anvendes til give bassen en melodisk linje – ved hjælp af spring og trinvis eller kromatisk gennemgang. Hvis bassen skal kunne springe meget og have megen gennemgang og bevægelse, samtidig med at akkorden fornemmes tydeligt i basgangen, er dette princip godt:¹

Spring kun til og fra akkordtoner, ellers trinvis og kromatisk bevægelse

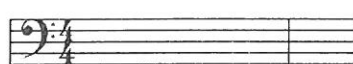
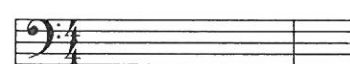
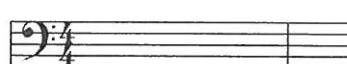
Og gerne i den rækkefølge således at man med gradvist mindre bevægelse nærmer sig måltonen, fx:

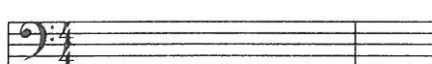
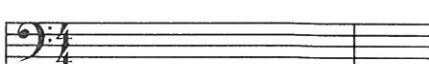
¹ I den "virkelige verden" kan basgennemgang foregå anderledes, men her er du sikker på at gennemgangen passer til becifringen.

I det følgende gives eksempler på hvordan man ud fra dette princip kan bevæge sig fra akkord til akkord – fyld selv de tomme eksempler ud!

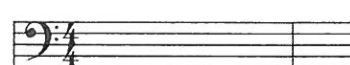
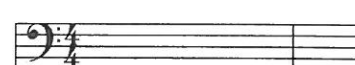
Akkorder i sekundafstand:

C Dm 	C Dm 	C Dm
C Dm 	C Dm 	C Dm

Akkorder i tertsafstand:

C Em 	C Em
C Em 	C Dm

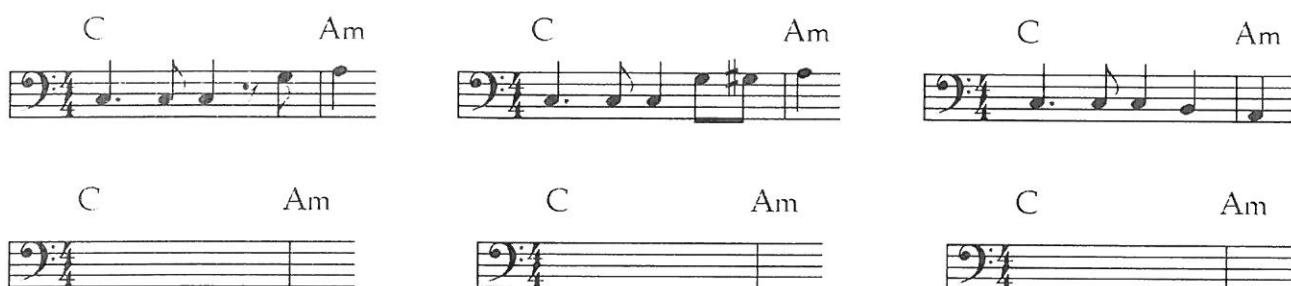
Akkorder i kvartafstand:

C F 	C F 	C F
C F 	C F 	C F

Akkorder i kvintafstand:

Akkorder i sekstafstand:

Akkorder i septimafstand:

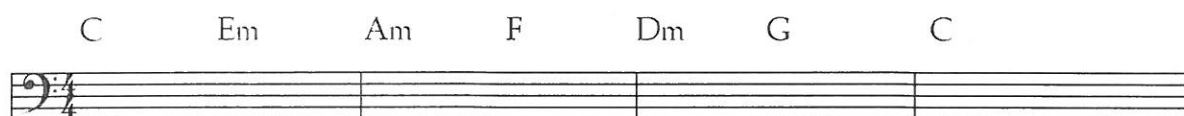

Note: septim-springet er i sig selv lidt ubehageligt at synge, så her er gennemgangen nødvendig.

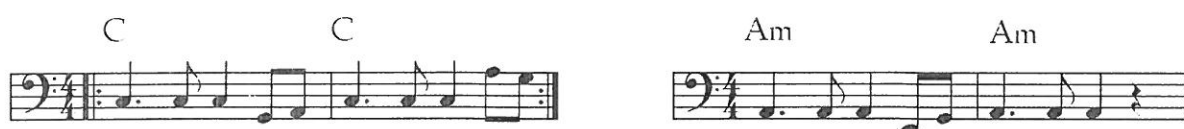
Hvis der optræder flere akkorder i takten, kan også forberedelsen af 3-slaget anvendes som gennemgang:

Fyld selv denne akkordgang ud:

Hvis der optræder samme akkord i flere takter, har man brug for at lave gennemgang tilbage til samme grundtone igen. Her kan man fx bruge en af nedenstående standard-figurer:

I disse figurer indgår seksten i dur-akkorder og septimen i mol-akkorder – og der springes til og fra dem. Hvis dur-akkorden optræder som dominant, kan man dog bruge den lille septim i stedet for seksten – det samme gælder hvis der er blues-præg.

Når man skal tilbage til samme grundtone,
kan man anvende 6'eren i dur-akkorder og 7'eren i mol-akkorder.

Det kan føles tilfredsstillende at lade bassen bevæge sig i zigzag-bevægelse – frem for at lade den fortsætte bevægelsen i samme retning i for lang tid:

Øvelse: Lav standardbas (two-beat) med gennemgang i "Sunny"

Tilføjelser:

Ved sus-akkorder: undgå både kvarten og tertsen som akkordtone.

Ved 11'er – brug den normale treklangs toner som udgangspunkt for gennemgangen.

Pumpe-oplæg

Bas-oplæg

4/4

D D G

Gennemgangsoplæg

4

D G

Pumpe med gennemgang

7

D G

Oplæg med standard-klicheen (som slutning)

10

A D D

Slutning med break i bassen

13

A D D

Bas-oplæg

Pumpe-oplæg

Chords: D, D^{9/11}, G, D

Vocal: I know, so ba by don't you wor - ry - . Don't look for love, don't look for love

Piano: So don't you wor - ry Don't look for love, don't look for love

Bass: (Bass line with eighth notes and rests)

Walking-oplæg

Chords: D, D^{9/11}, G, D

Vocal: I know, so ba by don't you wor - ry - . Don't look for love, don't look for love

Piano: So don't you wor - ry Don't look for love, don't look for love

Bass: (Bass line with eighth notes and rests)

Break-oplæg

9 D D^{9/11} G D

I know, so ba by don't you wor - ry - . Don't look for love, don't look for love

9 So don't you wor - ry Don't look for love, don't look for love

Modrytmisk-oplæg

13 D D^{9/11} G D

I know, so ba by don't you wor - ry - . Don't look for love, don't look for love

13 So don't you wor - ry Don't look for love, don't look for love

side 1 of 5

Eksempel på
pop-rock
opgave til 12.

One Day In Your Life

Arr. [redacted]

Sheet music for "One Day In Your Life" (side 1 of 5), arranged by [redacted]. The music is in 4/4 time and features SAT (Soprano Alto Tenor), Bas (Bass), and Trommer (Drums).

First System:

- SAT:** I know that's just the way it goes
- Chords:** Fmaj⁷ (first measure), G (second measure)
- Bas:** Uh
- Trommer:** Primus standart notation

Second System:

- SAT:** and you ain't right for
- Chords:** E⁷ (first measure), Am (second measure), Em (third measure)
- Bas:** Uh
- Trommer:** Continuation of the drum pattern

side 2 of 5

5 **Fmaj⁷** **G**

sure you turned your back on love

Uh

7 **E⁷** **Am** **G**

for the last time. It won't

Uh

9 **Dm⁷** **Em**

take much long - er now. Time

uh take much long - er now

SA T

slide 3 of 5

11 **Fmaj⁷** **G^{9/11}** **G**

makes me strong - er, yeah There's

SA

makes me strong - er yeah

13 **Dm** **Em⁷**

no - thing more to say.

no - thing more to say

15 **Em⁷** **E⁷** **Am** **Em⁷**

One day in your life

you fade a - way One day in your life

side 4 of 5

17 F G E^7

said love will re-mind you, how could you leave it all be - hind?

20 Am F G E^7

And ba-by I'm strong - er than be - fore. You got - ta play it on the line

24 Am G $Fmaj^7$ Em^7

may - be one day in your life, you'll

The musical score is written for a vocal line (treble clef), a piano accompaniment (treble and bass clefs), and a guitar line (treble clef). The guitar line consists of a series of chords and single notes, often marked with 'x' to indicate muted or specific fretted notes. The vocal lines are in a major key, with lyrics written below the notes. The piano accompaniment provides harmonic support with chords and moving lines. The guitar line is a simple accompaniment, often using a 'strum' pattern indicated by 'x' marks.

side 5 of 5

27

Em⁷

Am

my love,

miss the love of mine my love

Eksempler på koraletern 02, 7 og 12

Flydekor

Flydekor 02

Tenor-solist

G C D^{sus4} D⁷

When it tracks you down you got to go with the flow And

Uh ah ah uh

Akkorderne er korrekt udtydede. Stemmerne er sangbare, inden for normal ambitus og udmærket voice. Derudover er der intet arrangementsarbejde. Tekstlægningen virker helt tilfældig, og der er ikke dannet fraser.

glat lavet med
Kodek!

Flydekor 7

Tenor-solist

G C D^{sus4} D⁷

When it tracks you down you got to go with the flow And

Go with the flow

Det gælder stadig at akkorderne er korrekt udtydede, at stemmerne er sangbare osv. Men nu er der dannet fraser og tilføjet et lille ekko-korsvar.

Flydekor 12

Tenor-solist

G C D^{sus4} D⁷

When it tracks you down you got to go with the flow And

Track down and go with the flow, with the flow,

Akkorderne er stadig korrekt udtydede, stemmerne er sangbare osv. Væsentlige dele af melodien rytm og tekst anvendes til at lave varierede korstemmer, der dels fordobler melodien rytm, dels svarer den. Stemmerne forholder sig eksplicit til melodien rytm.

Korsvar 02

Tenor-solist G D Em⁷ C D¹¹

Don't look for love, don't look for love

Uh uh great- er love

få det betoning

Akkorderne er korrekt udtydede. Stemmerne er sangbare, inden for normal ambitus og udmærket voicede. Korsvarets rytme er meget simpel, den har ingen sammenhæng med melodien, og tekstens betoning er placeret forkert i forhold til taktarten.

Korsvar 7

Tenor-solist G D Em⁷ C D¹¹

Don't look for love, don't look for love

Don't, don't look for love

ikke skønne

Det gælder stadig at akkorderne er korrekt udtydede, at stemmerne er sangbare osv. Korsvaret forholder sig nu til melodien og kopierer dennes rytme. Dermed er betoningerne i orden. I kopieringen er det dog ikke lykkedes eleven at omforme begge melismer til korrekte nodeværdier, og dermed er liftet i tredje takt på 4 og ikke korrekt nedskrevet. Tekstligt er der forsøgt skabt sammenhæng med flydekor under call'et og korsvaret.

Korsvar 12

Tenor-solist G D Em⁷ C D¹¹

Don't look for love, don't - look for love - -

Don't - don't you look for love, look for - love,

super

Korsvaret forholder sig til melodien og kopierer dennes rytme. Der tilføjes yderligere stof i takt 4; som samtidig varierer svarets første rytme, og der tilføjes et yderligere lift. Alle betoning er i orden. Korsvaret har også melodisk bevægelse igennem rimelige "vippe-akkorder" i forhold til becifringsakkorderne. Endelig er der god tekstlig forbindelse mellem flydekor og korsvar.

I dette eksempel anvendes i øvrigt den notationspraksis for melismer som man finder i studentereksamensopgavernes midi-filer; nemlig en bindestreg under den eller de nodeværdier som

6/8 - 2

osodi (det klostlige)

afsnit er på sin vis en gentagelse af pointerne fra afsnittet om korsvar – dog er her det rent tekst-
ningsmæssige trukket ud som eneste parameter.

osodi 02

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg
Flam- men- de kys og jeg

når man hører det

den demonstrerer ikke på nogen måde at have forstået samspillet mellem tekstlig og musikalsk
ning.

osodi 7

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg
Flam- men- de kys og jeg

blot

den udfører et mindre arrangementsmæssigt arbejde ved at kopiere melodi-rytmen korrekt på et
d hvor det giver mening, og demonstrerer at have tilegnet sig ekkosvars-teknikken.

osodi 12

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg
Flam- men- de kys og jeg

Super

den udfører et større arrangementsmæssigt arbejde ved at skabe en ny og selvstændig rytmisk frase-
g af teksten. Svaret er også bedre end det rene ekko-svar, idet svaret er rykket hen til 2-slaget og
med ikke karambolere med melodien på 4 og i 2. takt.

Copy 2

inkeltmedstemme

inkeltmedstemme 02

Sopran F Dm B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Tenor F Dm B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Handwritten notes: "Jeg vil gerne have en lille kys i nakken" (circled), "jeg er i sus"

En bevidstløs terts kræver intet arrangementsmæssigt arbejde og er behæftet med fejl. Eleven demonstrerer ikke at have taget en teknik til sig. Det er diskutabelt om den er bestået.

inkeltmedstemme 7

Sopran F Dm⁷ B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Alt F Dm⁷ B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Handwritten notes: "I, men også" (circled), "som klang" (circled), "alt andover" (circled)

Eleven har fået løst de problematiske steder, og har dermed foretaget et vist arrangementsmæssigt arbejde. Løsningen er i orden, men vil ikke i sig selv kunne løfte et arrangement op på karakteren 12.

inkeltmedstemme 12

Tenor F Dm⁷ B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Sopran F Dm⁷ B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Handwritten note: "Sopran" (circled)

Eleven viser stort overblik over den melodiske struktur og de muligheder den giver for variation i medstemmen; en variation der dels løser de problematiske steder og dels gør medstemmen meget engagerende.

I reklamsmedstemme

Treklangsmedstemme 02

Handwritten musical score for the song "Brændende Læber" (Burning Lips). The score is written for a Tenor soloist and a vocal ensemble (SATB). The lyrics are in Danish: "Brændende læber, flamme, de kys og jeg". The score includes handwritten annotations in red and black ink, such as "akkord", "F", "Dm", "Bb", "Csus", and "C". The Tenor soloist part is marked with a red circle around the first measure. The vocal ensemble part is marked with a red circle around the first measure. The score is written on two staves, with the Tenor soloist part on the top staff and the vocal ensemble part on the bottom staff. The lyrics are written below the staves.

Som i enkeltmedstemmens 02-eksempel er der her ikke tale om noget egentligt satsarbejde, og eleven demonstrerer ikke at have tilegnet sig en brugbar teknik. Den bevidstløse parallelføring medfører også her en del fejl.

Treklangsmedstemme 12a

Tenor-solist F

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

S
A
T

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Eleven viser et arrangementsmæssigt arbejde og demonstrerer at have tilegnet sig en arrangements-teknik der fungerer. Det trækker op at eleven har foretaget et bevidst stemmeføringsmæssigt valg i slutningen af 2. takt, hvorved altstemmen undgår at springe ind i sekundsammenstød med sopranstemmen.

Mellem de to yderpunkter 02 og 12 har det været vanskeligt at finde et 7-tal uden at blot klistre fejl på ovenstående 12-tal. Der er altså på sin vis tale om at enten har man, eller også har man ikke tilegnet sig treklangsmedstemmeteknikken.

Copyright © 1927
S A T
'cause love will find you, love will look for you
love will find you, love will look for you

I denne besvarelse håndteres et vanskeligt afsnit med mange løse fortegn og flere problemer omkring valg af gennemgangsskord. Endelig kobles teknikken sammen med korsvar.

Treklangsmedstemme 12c

(Takt 16-20 i "Kalder" 2005)

Sopran-solist

G D A Hm G D A

Så jeg kal-der, kal-der ud i nat-ten, kal-der på dig,

Så jeg kal-der, kal-der ud i nat-ten, kal-der på dig.

Umlægt
C. Ellegaard
Sammensat

I dette eksempel frembyder melodiens sammenholdt med becifringen G-dur i starten af takt 17 og 19 et særligt problem. Standardløsningen ville være at anvende en vippeakord, fx D-dur på dette sted, men dermed ville becifringsakkorden ikke blive repræsenteret i arrangementet. Eleven har løst

Enkeltmodstemme

Enkeltmodstemme 02

Chord progression: F, Dm⁷, B^b, Csus4, C, Gm⁷

Solist: Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg vil ba- re smel- te,

Tværfløjte: (Handwritten: for dybt jor fløjte- og kække)

Handwritten note: (Smiley face)

Eleven er opmærksom på melodiens form og forløb og anbringer et fill formmæssigt korrekt. Men den melodiske udmøntning er en bevidstløs treklangsbrydning, placeret i et diskutabelt ambitusområde for det valgte instrument.

Enkeltmodstemme 7

Chord progression: F, Dm⁷, B^b, Csus4, C, Gm⁷

Solist: Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg vil ba- re smel- te,

Altsax: (Handwritten: viser ide)

Igen et korrekt placeret fill, men her er der udvist et større arrangementsmæssigt arbejde, idet det velplacerede fill nu er båret af en sekvenserende melodisk idé. Desuden afrundes den nykomponerede frase smukt indover melodiens videre forløb.

Enkeltmodstemme 12

Chord progression: F, Dm⁷, B^b, Csus4, C, Gm⁷

Solist: Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg vil ba- re smel- te,

Elguitar: (Handwritten: Super)

Endnu et velplaceret, smukt afrundet fill, men nu båret af en imiterende arrangementsmæssig ide med udgangspunkt i opgavemelodien.

Bas 02

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

kedeligt!

Bassen er en ren grundtonebas. Der er valgt en almindelig standardrytme. Der er ingen fejl, men stemmen har heller ingen forbindelse til melodien. Det arrangementsmæssige arbejde begrænser sig til at eleven kender og kan notere den mest elementære basrytme.

Bas 7

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

kedeligt!

Der er tale om en udsmykket grundtonebas. Der anvendes både spring til anden akkordtone, trinvis og kromatisk gennemgang. Der er anvendt en liftet standardrytme som passer til melodiens strukturelle lift på 2 og 4. Basstemmen forholder sig dog slet ikke til melodiens pauser i takt 3 og 4. Gentagelsen af becifringsgrundtonen i takt 3 og 4 formidler stilstand netop der hvor bassen kunne have lagt op til næste 4-taktsperiode.

Bas 12

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Super

Der er tale om en udsmykket grundtonebas. Der anvendes både spring til anden akkordtone, trinvis og kromatisk gennemgang. Der er anvendt en liftet standardrytme som passer til melodiens strukturelle lift. Gennemgangen i slutningen af takt 2 er en sekvensering af figuren i takt 1. I melodiens pauser har bassen stor melodisk bevægelse, bla. igennem den modrytmiske, kromatiske figur i sidste takt – der lægger godt op til næste 4-taktsperiode.

Eksemplerne her er lavet over de sidste 4 takter af verset og første 4 takter af omkvædet af "Brændende læber" (2009).

Groove 02

Handwritten note: *blot kendst hos autpilot*

Chords: Gm^7 , F, B^b , E^b , C^7 , F, Dm^7 , B^b , $Csus$, C

Lyrics: ser kun den før- ste kol- de sol, så står du op. Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Groovet er meget enkelt. Der er kun lidt kontrast mellem formleddene. Der er et korrekt placeret, men ikke særlig nuanceret oplæg til omkvædet. Bassen er ikke integreret i oplægget. Groovet afspejler hverken 2- eller 4-taktsperioder. Groovet afspejler ikke melodiens rytmiske struktur.

Groove 7

Chords: Gm^7 , F, B^b , E^b , C^7

Lyrics: ser kun den før- ste kol- de sol, så står du op.

god kontrast til
(A) (B)

F Dm B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

udmærket lift

Groovet er stadig enkelt. Der er god kontrast mellem de to formled. Der er et udmærket og korrekt placeret oplæg til omkvædet. Groovet i B-stykket afspejler det gennemgående lift på 2og i melodien.

Groovet afspejler hverken 2- eller 4-taktsperioder. Bassen deltager kun nødtørftigt i oplægget og har ingen melodisk bevægelse. Bas og trommer udnytter ikke pladsen og periodeovergangen takt 3-4 i omkvædet. Den kromatiske nedgang i første takt burde være noteret som gb.

Groove 12

Tenor-solist 7 Gm F B^b E^b C⁷

ser kun den før- ste kol- de sol, så står du op.

Bas

Tr.

F Dm B^b C^{sus} C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Groovet er mere komplekst, og der er stor kontrast mellem vers og omkvæd. I verset anvendes en synkoperet halvt tempo-rytme der danner et to-takts-ostinat – dels gennem liftet på 4og i hveranden takt, dels gennem lilletrommens minimale oplæg på 4også i anden takt. Før oplægget "breaker" trommerne på 4og sammen med melodi og bas. I omkvædet anvendes en liftet normal tempo-rytme, der bl.a. igennem den løftede hi-hat på 4og i hveranden takt understreger to-taktsperioderne. Både bas og trommer markerer periodeovergangen i omkvædets 4. takt. Bassen har en buform med toptone på forslaget d på C-durtakten og falder ned igennem en pentaton skala, hvis modrytmik understreges af trommestemmen. En særlig kvalitet ved dette sted er at bas og trommeoplægget rytmisk set kun indeholder ganske små variationer ift. grundrytmerne.